ਲੋਚਨ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ
ਬਨਾਮ
ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰਾਜ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 499-500 ਦੇ 2018)
ਦਸੰਬਰ 14, 2021
[ਐਲ. ਨਾਗੇਸਵਰਾ ਰਾਓ, ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ
ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(i), 377, 301, 302 ਅਤੇ 376ਏ – ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਦਿਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਗੁੰਮ ਪਾਈ ਗਈ – ਉਹ ਉਸਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਗਏ ਪਰ ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲੀ – ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਪੀਡਬਲਿਊ-3 ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੜੋਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਚਾ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ – ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬੋਰੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਦਾ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਿੱਜਿਆ ਸਰੀਰ ਸੀ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(i), 377, 201, 302 ਅਤੇ 376ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਬਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਹੈ – ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(i), 377, 201, 302 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਕੇਵਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਧਰਤੀ ਨਾ ਛੱਡੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੰਨੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 14]

2. ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਇੱਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਤ੍ਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਝੂਠੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁੰਮ ਕੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ

ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਿਸਚਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾ-ਵਿਆਖਿਆ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 44, 45]

ਹਨੁਮੰਤ, ਗੋਵਿੰਦ ਨਰਗੁੰਡਕਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ [1952] 0 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1091; ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾ□ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (1984) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 116 : [1985] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) (1979) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 90 : [1979] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 330; ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (1972) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 249 : [1972] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 765; ਏ.ਐਨ. ਵੇਂਕਟੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714; ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਜੀਤ ਸਿੰਘ (1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370; ਜੌਨ ਪੰਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ (2010) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129: [2010] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1012; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਗਲ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (1999) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552; ਨੀਲੇਸ਼ ਦਿਨਕਰ ਪਾਰਾਡਕਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾ□ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ (2011) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 143 : [2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 792 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ 23 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸਖਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(i), 377, 201, 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਤੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 50, 52, 54][832-ਈ-ਐਫ; 833-ਜੀ; 835-ਬੀ-ਸੀ] [1952] 0 ਐਸਸੀਆਰ 1091 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[1985] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 88 ਪੈਰਾ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1979] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 330 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1972] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 765 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 370 ਪੈਰਾ 32 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2010] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1012 ਪੈਰਾ 33 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(1999) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 552 ਪੈਰਾ 36 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2011] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 792 ਪੈਰਾ 37 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2013] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1172 ਪੈਰਾ 40 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2019] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 266 ਪੈਰਾ 48 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 684 ਪੈਰਾ 48 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1983] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਪੈਰਾ 48 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

2021 (14) ਸਕੇਲ 249 ਪੈਰਾ 49 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 585 ਪੈਰਾ 50 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2017) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 393 ਪੈਰਾ 53 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 499-500 ਦੇ 2018

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 17.11.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੈਫਰੈਂਸ (ਸੀਆਰਆਰਬੀਐਫ1 ਦੇ 2016) ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 888 ਦੇ 2016 ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਨੰਦ ਗ੍ਰੋਵਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਵਕਤਾ, ਅਮਰਤਿਆ ਕੰਜੀਲਾਲ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਯਾਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਨੀ ਰਾਘੁਪਤੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਰੁਸ਼ਾਲੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨੀ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੁਭਿਕਾ ਸਲੂਜਾ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਮਾਲਵਿਕਾ ਕਾਲਾ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਦੁਆਰਾ 17ਵੀਂ ਨਵੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਇਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 17ਵੀਂ ਜੂਨ 2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਆਈਪੀਸੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(i), 377, 201, 302 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 376ਏ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਲ ਲਿੰਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਠੋਰ ਕਾਰਾਵਾਸ ਦੀਆਂ 3 ਸਾਲ, 5 ਸਾਲ, 7 ਸਾਲ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ." ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕ੍ਰ. ਰੈਫ. ਨੰ. 1 ਆਫ 2016 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਗੁੜੀਆ ਪਰਵੀਨ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਪੀਡਬਲਿਊ-2-ਮੋਹਦ. ਅਰਮਾਨ ਨਾਲ ਬਜਰੰਗਦੀਪਾ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਡੀ-29, 4ਥੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਪੀੜਤ ਧੀ ਉਮਰ 3 ਸਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। 24ਵੀਂ ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ, ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਖੇਡਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਫਿਰ ਉੱਪਰ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦਾ ਪਤੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) ਅਤੇ ਉਹ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਪੀੜਤ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਚੂੰਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਜੁਟਮਿਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਉਹ ਖੋਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ 03.00-04.00 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਪੀਡਬਲਿਊ-3-ਮੋਹਦ. ਸਾਹਿਦ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਖਾਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਲੋਚਨ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ, ਜੋ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡੀ-15 ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੱਚਾ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਿਊ-3 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਤੋਂ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਝਾੜੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਭਿੱਜ ਗਈ ਸੀ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਐਕਸ.-ਪੀ.12)। ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (ਐਕਸ.-ਪੀ.1) PW-1 ਦੀ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "FIR" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) (ਐਕਸ.-ਪੀ.36) ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈ 363 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਆਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ 363, 376, 377, 302, 201 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6.

3. ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 376(2)(i), 377, 301, 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 376A ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਓ.ਸੀ.ਐਸ.ਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ, ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ।

4. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ, ਜੋ ਜਵਾਬੀ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

5. ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਕੜੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਕਈ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਲਿੰਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੁਲਭ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਭਿਯੋਗ

ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਲੀ ਜੀਨਸ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਂਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.15) ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਗਮਛਾ (ਐਕਸ.-ਪੀ.16) ਦੀ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਇੱਕ ਸੁਲਭ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਚ, ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ (ਇਥੇ ਅਗਾਂਹ "ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ.") ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਬਰਾਮਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਲਿੰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

6. ਸ੍ਰੀ ਗਰੋਵਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-9-ਚਮੇਲੀ ਸਾਰਥੀ, ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 06.00 ਵਜੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਤੇ।

7. ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨੱਖੂਨ ਇੱਕ ਨਾਈ ਪੀਡਬਲਿਊ-8-ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨੱਖੂਨਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਮਿਲਣਾ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੱਖੂਨਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਭੇਜਣ 'ਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਇੰਨੇ ਛੋਟੇ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਵੇਰੇ 08.00 ਵਜੇ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਘੰਟਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਬਾਰੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਰਥਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਰਾਇਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੈਨਲ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿਤਾ, ਪੀਡਬਲਿਊ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਵਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਪਹਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੜ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਾਬਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸਿਵਾਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ।

11. ਸ੍ਰੀ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਉੱਤੇ ਭਿਆਨਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੌਤ ਦੀ

ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

12. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੂਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੂੰਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਹੈ।

13. ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਗਤ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਗੋਵਿੰਦ ਨਰਗੁੰਡਕਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨੂਮੰਤ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 1 . ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੇਹਰ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਚੰਦ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

“ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਕੇਵਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਣ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸ ਕਦਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਾ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।”

14. ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣ। ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਹਾਈਪੋਥੀਸਿਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਇੱਕ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰ◌ੰਖਲਾ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਨਾ ਛੱਡੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

15. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ2SUPERSCRIPT ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ:

“153. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੇੜਲਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਮਾਮਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ:

(1) ਉਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ “ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ” ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ “ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ” ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫਰਕ ਹੈ ਵਿਚਕਾਰ “ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ” ਅਤੇ “ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ” ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਹਾਬਰਾਓ ਬੋਬਾਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ1 [(1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 793 : 1973 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 1033 : 1973 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਲ.ਜੇ. 1783] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ : [ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੈਰਾ 19, ਪੰਨਾ 807 : ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) ਪੰਨਾ 1047] “ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕੇ ਅਤੇ 'ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਫਾਸਲੇ ਲੰਬੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

(2) ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ,

(3) ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ,

(4) ਉਹ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ

(5) ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰ◌ੰਖਲਾ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

154. ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਜ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ, ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।"

16. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਕੇਵਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰ◌ੰਖਲਾ ਇੰਨੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਹਾਲਾਤ, ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਉਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: 1. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ5 ਮੁੰਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪੂਜਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਲਾਪਤਾ ਪੀੜਿਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਪੀਡਬਲਿਊ5 ਮੁੰਨੀ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ3; ਮੋ ਸਾਹਿਦ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਉਹ ਦੱਸਿਆ।

3. ਪੀਡਬਲਿਊ3 ਮੋ ਸਾਹਿਦ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਖਾਨ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

4. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪੇ ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਗੁੜੀਆ ਪਰਵੀਨ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ2 ਮੋ ਅਰਮਾਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

5. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਮਿਲੀਭੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

6. ਪੀਡਬਲਿਊ3 ਮੋ ਸਾਹਿਦ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਖਾਨ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

7. ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਮਿਲੀਭੈਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਗਿਆ।

8. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਤਕੀਏ ਅਤੇ ਤੌਲੀਏ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ-

9. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੂੜੇਦਾਨ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ।

10. ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਪੀੜਤ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ

11. ਐਕਸ ਪੀ 46 ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨੱਖੁਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਖੂਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਯੋਨੀ ਸਲਾਈਡ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਵੀਰਿਆ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ।"

19. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਤਰਕ ਦੇ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

20. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਾਂਗੇ।

21. ਪੀਡਬਲਿਊ-1-ਗੁੜੀਆ ਪਰਵੀਨ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਡੀ-29, 4ਥੀ ਮੰਜਿਲ, ਬਜਰੰਗਦੀਪਾ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡੀ-15 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। 24 ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 10.00 ਵਜੇ, ਉਸ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ। ਪਰੰਤੂ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਖੇਡਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਜੁਟਮਿਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਏ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਮੌਖਿਕ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਐਕਸ.-ਪੀ.36) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੌਖਿਕ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.1) ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਐਕਸ.-ਪੀ.36) ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-16-ਦਿਨੇਸ਼ ਬਾਹਿਦਰ, ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜੋ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਿਤਾ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਕੇ ਆਸਪਾਸ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਪੀੜਿਤਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੌਖਿਕ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.1) 24 ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਰਾਤ 22.00 ਵਜੇ ਕੇ ਆਸਪਾਸ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. (ਐਕਸ.-ਪੀ.36) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

23. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1, ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2-ਮੋਹਦ. ਅਰਮਾਨ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਚੂੰਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਉਹ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ 03.00-04.00 ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਰਾਜੂ ਖਾਨ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-3) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਲੋਚਨ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ, ਜੋ ਕਿ ਡੀ-15 ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਨੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੂਜਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ – ਸਿੰਦੂਰ, ਨਿੰਬੂ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ, ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਲਾ –

ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਲਾਹ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚਾ ਅਮਿਲਭੈਨਾ ਰੋਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

24. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2-ਮੋਹਦ. ਅਰਮਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1 ਦਾ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪੀੜਿਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-3-ਰਾਜੂ ਖਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੜੋਸੀ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੀੜਿਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ 03.00-03.30 ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਮੁੰਨੀ ਉਰਫ ਸਰਬਰੀ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-5) ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਲੋਚਨ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ, ਜੋ ਕਿ ਡੀ-15 ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੂਜਾ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸਾਰਨ, ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਲੋਚਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀੜਿਤਾ ਅਮਿਲਭੈਨਾ ਰੋਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

25. ਪੀਡਬਲਿਊ-5-ਮੁੰਨੀ ਉਰਫ ਸਰਬਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਜਰੰਗਧੀਪਾ ਕਾਲੋਨੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਵੀ ਹੈ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਚੂੰਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। 25ਵੇਂ ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 03.00-03.30 ਵਜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੂਜਾ ਕਰੋਗੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਬੱਚਾ ਲੱਭ ਜਾਏਗਾ।” ਉਸ ਨੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਰਾਜੂ ਖਾਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3) ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਫਿਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅੰਮਲੀਹਬੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੀਡਬਲਿਊ-5-ਮੁੰਨੀ ਉਰਫ ਸਰਬਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-5-ਮੁੰਨੀ ਉਰਫ ਸਰਬਰੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-3-ਰਾਜੂ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਗੱਲ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਅਨੁਸਾਰਨਾਲ, ਇੱਕ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅੰਮਲੀਹਬੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

27. ਪੀਡਬਲਿਊ-19-ਅਮਿਤ ਪਾਟਲੇ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਆਈਓ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ), ਨੇ ਵੀ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਐਕਸ.-ਪੀ.18)। ਉਕਤ ਪੰਚਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਾਜੂ ਖਾਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3) ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਜ਼ਬਤੀ ਪੰਚਨਾਮਾ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 1, 2, 3 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਨੇਤਰ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 1, 2, 3 ਅਤੇ 5 ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-5 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸਾਰਨਾਲ, ਇੱਕ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅੰਮਲੀਹਬੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ)3SUPERSCRIPT, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼4SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਏ.ਐਨ. ਵੈਂਕਟੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕਰਨਾਟਕ5SUPERSCRIPT ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਅਭਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਗਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਉੱਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ 1, 2, 3 ਅਤੇ 5 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਿ ਪੀੜਤ ਅੰਮਲੀਭੈਨਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜੂ ਖਾਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-3) ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਆ ਗਈ। ਚਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਇਸ

ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਪਾਟਲੇ, ਆਈਓ(ਪੀਡਬਲਿਊ-19) ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-19 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੰ.੨ ਮਿਤੀ 25 ਫਰਵਰੀ 2016 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 06.10 ਵਜੇ। ਕਿਹਾ Rojnamcha ਇੰਦਰਾਜ਼ ਹੈ Ex.-P.38 ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ Ex.-P.38-C ਵਿਖੇ ਹੈ।

29. PW-19, ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮੌਕੇ ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ:

“ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ 24.02.2016 ਨੂੰ, ਲਗਭਗ 10:00 ਵਜੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਅਕੇਲਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੋ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ D-29 ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਸੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ। ਇੰਸ ਦੌਰਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੋਰ ਜੋਰ ਨਾਲ ਰੋਣ ਲੱਗੀ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਨੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਕੀਏ ਨਾਲ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਨ ਬਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਰਾਜ਼ ਖੁਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਿੰਗ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਵੀਰਜ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਇੱਕ ਤੌਲੀਏ ਨਾਲ ਪੋਂਛ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਦਾਲ ਦੇ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਪੈਰ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਥੈਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੌਲੀਥੀਨ ਵਿੱਚ ਭਰ ਕੇ ਬਾਲਕੋਨੀ ਤੋਂ ਕੂੜੇ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੀਲੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਮਰਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਬੈਗ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਲ ਚਲ ਕੇ ਅਮਿਲਡੈਨਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਬੈਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤਕੀਏ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨੱਕ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੌਲੀਏ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਵੀਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਿੰਗ 'ਤੇ ਪੌਂਛਿਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼, ਉਸਦੀਆਂ ਪੈਂਟਾਂ, ਤਕੀਆ ਅਤੇ ਤੌਲੀਆ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।”

30. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਬਿਆਨ ਦੁਰੁਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਐਕਸ.-ਪੀ.11 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਰਾਜੂ ਖਾਨ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਬਿਆਨ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ।

31. ਪੀਡਬਲਯੂ-19 ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨੀਲੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਥੈਲੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਲਿਖਤ “ਨੰਬਰ 1 ਦਾਲ ਬੈਸਟ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾਲ” ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਰੱਸੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੂ ਖਾਨ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਥੈਲੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਕਤ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਪਛਾਣਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ। ਬਰਾਮਦਗੀ ਪੰਚਨਾਮਾ ਐਕਸ.-ਪੀ.12 ਅਧੀਨ ਦੁਰੁਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਪੰਚ ਗਵਾਹ ਸੀ।

32. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੁਲਭ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

“26. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਮਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜੋ “ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਸੁਲਭ ਹੈ”। ਇਹ ਇੱਕ

ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਸੁਲਭ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੁਕਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਸੁਲਭ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਸਮਾਨ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਮਾਨ ਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹੇਗਾ। ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸਦੀ ਛੁਪਾਈ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਬਾਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਹੈ ਉਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰ ਲਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸੁਲਭ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬੇਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸਥਾਨ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸੁਲਭ ਹੈ।"

ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਥਾਂ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸੁਲਭ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਥਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਥਾਂ ਜਿਥੇ ਲੁਕਾਈ ਗਈ ਵਸਤੂ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੇਵਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੈਰ-ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲੁਕਾਈ ਗਈ ਥਾਂ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਸੁਲਭ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

33. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੇਸ ਜੌਨ ਪਾਂਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੇਠਲੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ:

“57. ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵੀਚੂ ਅਰੁਵਲ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੀਚੂ ਅਰੁਵਲ ਨੂੰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਝਾੜੀ ਹੇਠਾਂ ਲਗਾਇਆ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ। ਖੋਜ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ (ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦਾਗ ਲੱਗੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਤੀਜੇ ਨਿਸਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਥਿਆਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਖੋਜ ਬਹੁਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗੀ।”

34. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਕੇ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਮਿਲਭੈਨਾ ਵਿੱਚ। ਪੀਡਬਲਿਊ-7-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਜੈਸਵਾਲ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਉੱਤੇ, ਉਹ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ (ਐਕਸ.-ਪੀ.23) ਖਿੱਚੀਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

35. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ (35) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ: "35. ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁਲਭ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ....."

ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਪਿਛਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਹ ਨੂੰ ਇਕ ਗੁੰਨੀ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰੀ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਸਨ।

"36. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਗਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੋਆ8$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸਜ਼ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 20(b)(ii) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬਰਾਮਦਗੀ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਜੋ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਸੀ, ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਸੁਲਭ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਥਾਂ ਦੀ ਛੁਪਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।"

"37. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੀਲੇਸ਼ ਦਿੰਕਰ ਪਾਰਾਡਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ9$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।"

"38. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-9-ਚਮੇਲੀ ਸਾਰਥੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ... ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਰਾਇਗੜ ਲਿਜਾਇਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

“ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਅਮਲੀਹਬੈਨਾ ਗਏ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਗਏ। ਅੱਜ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਅਮਲੀਹਬੈਨਾ ਤੋਂ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸੀ। ਗਵਾਹ ਹੁਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ 8-9 ਵਜੇ ਛੱਡ ਗਏ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਿਤ ਪਾਟਲੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸਮੈਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਈਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ।”

PW-9 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 06.00 ਵਜੇ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਅਮਲੀਹਬੈਨਾ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ PWs 1, 2, 3 ਅਤੇ 19 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ, PW-3 ਨੇ ਲਗਭਗ 06.00 ਵਜੇ PW-19 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਜਨਾਮਚਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 06.10 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਮਲੀਹਬੈਨਾ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲਗਭਗ 08.00-09.00 ਵਜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.11) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਪੰਚਨਾਮਾ (ਐਕਸ.-ਪੀ.12) ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PWs 1, 2, 3, 5 ਅਤੇ 19 ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਗਵਾਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

39. ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ

ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੀ।

40. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਾਲਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਲੀ ਜੀਨਸ ਅੱਧੀ ਪੈਂਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.15) ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਡੰਪਿੰਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਗਮਛਾ ਅਤੇ ਤਕੀਆ (ਐਕਸ.-ਪੀ.16) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। PW-3 ਕਾਲੀ ਜੀਨਸ ਅੱਧੀ ਪੈਂਟ (ਐਕਸ.-ਪੀ.15) ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਪੰਚ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਸਪੋਟ ਪੰਚਨਾਮਾ (ਐਕਸ.-ਪੀ.17) ਦਾ ਵੀ ਗਵਾਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ [ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਮਛੇ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਦਾਗ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਬਚਾਅ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਰਿਪੋਰਟ ਗਮਛੇ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਜੋੜਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਸ਼ਾਜੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵੱਲ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਜੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ10SUPERSCRIPT:

"30. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਚੌਪਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਚੌਪਰ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

31. ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਵੱਲੋਂ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਰਮ ਦਾ ਵਿਘਟਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਖੂਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦਾਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਪਰਯਾਪਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੀਮੈਟੋਲੋਜੀਕਲ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਪਲਾਜ਼ਮਾਟਿਕ ਕੋਆਗੁਲੇਸ਼ਨ ਕਾਰਨ, ਕਿ ਇੱਕ ਸੀਰੋਲੋਜਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦੇਹ ਉੱਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਚੇਤਨਾ ਵਾਲਾ ਮਨ ਕੁਝ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣਤਾ ਨਾਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖੁਲਾਸੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਖੂਨ ਦੇ ਗਰੁੱਪ(ਾਂ) ਦੀ ਮੈਚਿੰਗ ਜਾਂ ਨਾ-ਮੈਚਿੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਬਾਜੀ ਨਾਵਲੇ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਦਾ ਰਾਜ [ਏਅਰ 1956 ਐਸ.ਸੀ. 51 : 1956 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ 147], ਰਾਘਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ [ਏਅਰ 1963 ਐਸ.ਸੀ. 74 : (1963) 1 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ 701], ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਰਾਮ [(1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 507 : 1999 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 436], ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਰਾਜ [(2001) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 205 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 323 : ਏਅਰ 2001 ਐਸ.ਸੀ. 330], ਜੈਨ ਪਾਂਡੀਅਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [(2010) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129 : (2011) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 550] ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ ਕਲਿਫਰਡ ਡੈਨੀਅਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ [(2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 205 : (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 438])।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖੂਨ ਦੇ ਮੂਲ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਖੂਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਵਿਘਟਨ ਆਦਿ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਨੂੰ ਟੁੱਟਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।"

41. ਅਗਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੱਖੂਨ ਕਟਾਈ ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ। ਪੀਡਬਲਿਊ-8-ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਇੱਕ ਨਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਨੱਖੂਨ ਕੱਟੇ। ਉਕਤ ਨੱਖੂਨ ਪੰਚਨਾਮਾ ਐਕਸ.-ਪੀ.19 ਅਧੀਨ ਕੱਟੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਨਾਈ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-3 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈਓ ਨੇ ਉਕਤ ਨੱਖੂਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਟੀਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ

ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

"10. ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 103 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 157 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਗਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜਿਥੇ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੈੱਟਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਿਊ 2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 8 ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਗੁੰਮ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ 2 ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।" 43. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਲਾਪਤਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;NONE

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;NONE

ਕਥਿਤ ਪੂਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 25 ਫਰਵਰੀ 2016 ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 1, 2, 3 ਅਤੇ 5 ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਮਿਲਭੈਆਨਾ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ;NONE

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਜ਼ 1, 2, 3 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਕਥਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੋਜਨਾਮਚਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਧੀਨ ਐਕਸ.-ਪੀ.38 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;NONE

ਪੁਲਿਸ ਤੁਰੰਤ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;NONE

ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਲਾਸ਼ (ਐਕਸ. ਪੀ.12) ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਝਾੜੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਛੁਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਅਤੇNONE

ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਲੀ ਜੀਨਸ ਅੱਧੀ ਪੈਂਟ (ਐਕਸ. ਪੀ.15) ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ NONEਗਮਛਾNONE (ਐਕਸ.-ਪੀ.16), ਨੂੰ ਨਗਰਾਮ ਨਿਗਮ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਡੀ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੂੜਾ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ;NONE

44. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਬਤ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀਚੰਦ ਸਰਦਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: “151. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਚਾਅ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤ੍ਰਿਵਿਆਲ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਬਚਾਅ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਾਧੂ ਕੜੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਖਾਮੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਮੀ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਬਚਾਅ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

45. ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਵਿਆਖਿਆ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਚੇਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

46. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ 6ਵੇਂ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਮਈ 2016 ਨੂੰ। 6ਵੇਂ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਜੂਨ 2016 ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪੈਨਲ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕਮਲੇਸ਼ ਸਰਾਫ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਤੁਰੰਤ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, PWs 3 ਤੋਂ 7 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ 17ਵੇਂ$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਜੂਨ 2016 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਜਿਸ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

47. ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

48. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮੰਨਾਨ ਉਰਫ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ11$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ12$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ13$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"72. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਧਾਂਤ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਅਤਿ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 354(3) ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਅਤਿ ਦੁਰਲੱਭ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਬਰਬਰਤਾ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਘਿਨੌਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਦਿ ਵੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।"

49. ਇਹ ਬੈਂਚ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਮੋਫਿਲ ਖਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਰਾਜ14$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ,

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"8. ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਅਤਿ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਠਦਾ (ਦੇਖੋ: ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ (1980) 2 SCC 684)। ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਧਾਰ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਿਰਫ ਤਬ ਹੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ।" ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ (ਦੇਖੋ: ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ (2009) 6 SCC 498)। ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਾਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ (2019) 12 SCC 460 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੇਠਾਂ:

"45. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਅਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵਤਾ) ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸੁਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 354(3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ" ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਬਤ ਕਰੇ, ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਂ ਪੁਨਰਵਾਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

50. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਦਿਨ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਦਿ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 15:50. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਦਿਨ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਹੈ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਆਦਿ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਦਰਾਵ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 15:

"47. ਸੁਧਾਰ, ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਏਕੀਕਰਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੱਕ [ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1980) 2 SCC 684 : 1980 SCC (Cri) 580], ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜ਼ੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਬਚਨ ਸਿੰਘ [ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1980) 2 SCC 684 : 1980 SCC (Cri) 580] ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਪੁਨਰਵਾਸ। ਦੇਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਈ ਹਨ ਉਦਾਹਰਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਬਰਿਆਰ [ਸੰਤੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2009) 6 SCC 498 : (2009) 2 SCC (Cri) 1150] ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ [ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 2 SCC 452 : (2013) 2 SCC (Cri) 611] ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ [ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 2 SCC 452 : (2013) 2 SCC (Cri) 611] “ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋਵੇ ਹੋ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਦੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਸਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰ-ਏਕੀਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਥੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰ-ਏਕੀਕਰਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।"

51. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਬੱਧਪੂਰਵਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ।

52. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ 23 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲੀਲਾਧਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਘਸਾਨਿਨ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰਾਇਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੁਸਦਲਾ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਪਰਾਧ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸਖਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

53. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਸੀ ਸੁਨੀਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਾ16$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 25 ਸਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਬਾਲਗ ਉੱਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 367, 376(2)(ਐਫ) ਅਤੇ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"12. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਬਚਨ ਸਿੰਘ [ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਾ, (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684 : 1980 ਐਸਸੀਸੀ (ਕ੍ਰਿ) 580] ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ/ਘੱਟਣ ਵਾਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ; ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ, ਹੋਰ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

13. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਣ ਉੱਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਈਏ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 367 ਅਤੇ 376(2)(ਐਫ) ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।"

54. ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿੱਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 363, 366, 376(2)(i), 377, 201, 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 376A ਅਤੇ ਪੀਓਸੀਐਸਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਾਕੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

55. ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਗਰੋਵਰ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ-ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਪਾਟਿਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate